

**KIRSAL ALAN İLK OKUL ÖĞRENCİLERİNDE
REFRAKSİYON KUSURU VE DİĞER GÖZ HASTALIKLARI
PREVALANSI***

Dr. Fulya TANYERİ**

Dr. Güngör YAZGAN****

Dr. Ali Faik YILMAZ*****

Dr. Nafiz BOZDEMİR***

Dr. Gülay ÇELEBİ*****

Dr. İhsan ÖGE*****

Dr. Fatma ÖGE*****

Kırsal alan ilk okul çocuklarında refraksiyon kusurları ve diğer göz hastalıkları prevalansını saptayabilmek için Samsun, Çatalçam köyü ilk okullarında kesitsel bir araştırma planlandı. Çatalçam köyünün iki ilkokulunda 170 erkek, 150 kız olmak üzere 320 öğrenci muayene edildi. 320 öğrencinin 70 inde (% 21.87) refraksiyon kusuru saptandı. Şaşılık prevalansı % 2.18, ambliopi prevalansı % 4.68 bulundu. Bunlardan başka 16 öğrencide (% 5.00) konjonktivit 7 öğrencide (% 2.18) nistagmus, 1 öğrencide konjenital anomali, 1 öğrencide de hordeleum (% 0.31) saptandı.

Günümüzün hekimliği artık koruyucu hekimliğe, tedavi edici hekimliğe verdiği önem kadar önem vermektedir. Bazı hallerde ise koruyucu hekimlik tedavi edici hekimliğe üstünlüğünü kanıtlamış durumdadır. Okul sağlığı pek çok gelişmiş ülkede üzerine önemle eğililen bir konudur. Türkiye’de henüz bu sorunun önemi ve önceliği kavranmış değildir. İşte hem okul sağlığının önemini vurgulamak hemde ilk okul çocuklarında başarıyı etkileyen önemli konulardan biri olan refraksiyon kusurları ve diğer göz hastalıklarını tarayarak ne kadar sıklıkla görüldüğünü saptamak için bu araştırmayı planladık.

* Bu araştırma Ondokuz Mayıs Üniversitesi Tıp Fakültesinde yapılmıştır.

** Ondokuz Mayıs Üniversitesi İç Hastalıkları Bölümü Uzmanı

*** Ondokuz Mayıs Üniversitesi Toplum Hekimliği Asistanı

**** Ondokuz Mayıs Üniversitesi Dönem 6 Öğrencisi

***** Ondokuz Mayıs Üniversitesi Göz Bölümü Uzmanı

YÖNTEM VE GEREÇ

Bu araştırma Alanlı Sağlık Ocağına bağlı Çatalçam köyü ilk okullarında yapılmıştır. Çatalçam köyü, Samsun Bafra asfaltının 21. km sinde, sahilden dört kilometre içeride bulunmaktadır. Köyün nüfusu 757 dir, 218 hanesi vardır. Nüfusun % 70.3 ü ilk okul ve üzeri eğitim görmüştür. Köyde biri sahil kesiminde olmak üzere iki ilk okul vardır. Araştırma tüm ilk okul öğrencilerini içerecek şekilde planlanmıştır. Okula her gün gidilerek, önce hazırlanan anket formları tek tek uygulanmış, sonra tüm fizik muayene yapılmıştır. Bundan sonra snellen eşeli kullanılarak öğrencilerin görmeleri ölçülmüştür. Fizik muayenede patoloji saptanan öğrencilere ocak hekimine danışılarak tedavi verilmiştir. Gözle ilgili patolojisi olan öğrencilerse Ondokuz Mayıs Üniversitesi Tıp Fakültesi Göz Bölümüne getirilerek uzman doktorlar tarafından muayene tekrar edilmiş, kesin tanı konarak gerekli tedavi verilmiştir.

Araştırma 1-30 Nisan 1980 tarihleri arasında yapılmıştır. Araştırmaya katılan öğrenci sayısı 320 dir. 170 erkek, 150 kız öğrenci muayene edilmiştir. Tablo I de öğrencilerin yaş grupları ve cinslere göre dağılımı sunulmuştur.

BULGULAR

Tablo I — Çatalçam Köyü ilk okul öğrencilerinin yaş grubu ve cinse göre dağılımı

Yaş Grupları	C İ N S				Toplam	
	Erkek	%	Kız	%	Sayı	%
5 — 9	90	56.25	70	43.75	160	100.0
10 — 15	80	50.00	80	50.00	160	100.0
Toplam	170	53.12	150	46.88	320	100.0

Tablo II — Çatalçam köyü ilk okulunda snellen eşeli ile tarama sonucu saptanan refraksiyon kusurlarının yaş grupları ve cinse göre dağılımı

Yaş Grubu	Cins	Refraksiyon kusuru olan		Refraksiyon kusuru olmayan		Toplam	
		Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
5 — 9	E	28	31.10	62	68.90	90	100.0
	K	20	28.60	50	71.40	70	100.0
10 — 15	E	9	11.25	71	88.75	80	100.0
	K	13	16.25	67	83.75	80	100.0
TOPLAM	E	37	21.80	133	78.20	170	100.0
	K	33	22.0	117	78.0	150	100.0

Tablo II de 320 ilk okul öğrencisinde saptanan refraksiyon kusurları gösterilmiştir. Üç yüz yirmi çocuğun 70 inde refraksiyon kusuru saptanmıştır (% 21.87). Kız ve erkek öğrenciler arasında refraksiyon kusuru görülmesi bakımından istatistiki olarak önemli fark saptanmamıştır ($\chi^2 = 0.0025 < 3.68$). Ancak yaş grupları arasındaki fark önemli bulunmuştur ($\chi^2 = 11.42 < 3.68$). 6-9 yaş grubunda saptanan refraksiyon kusurları, 10 - 15 yaş grubundakilerden daha fazladır.

Tablo III te öğrencilerde saptanan şaşılık olgularının yaş grubu ve cinslere göre dağılımı gösterilmiştir. 320 öğrencinin 7 sinde (% 2.18) şaşılık saptanmıştır. Şaşılık kız öğrencilerde % 2.0, erkek öğrencilerde % 2.35 bulunmuştur.

Tablo IV te ambliopi görülme sıklığının yaş grupları ve cinslere göre dağılımı gösterilmiştir. Yapılan incelemede 320 öğrencinin 15 inde ambliopi saptanmıştır. Erkek öğrencilerde % 4.12, Kız öğrencilerde % 5.33 bulunmuş, yapılan istatistiki değerlendirmede farkın önemli olmadığı saptanmıştır ($\chi^2 = 0.605 < 3.68$).

Tablo III — Çatalçam ilk okulu öğrencilerinde saptanan şaşılık olgularının yaş grupları ve cinse göre dağılımı

Yaş Grupları	Cins	Şaşılık olan		Şaşılık olmayan		Toplam	
		Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
5 — 9	E	2	2.22	88	97.78	90	100.0
	K	3	4.29	67	95.71	70	100.0
10 — 15	E	2	2.50	78	97.50	80	100.0
	K	—	—	80	100.0	80	100.0
TOPLAM	E	4	2.35	166	97.65	170	100.0
	K	3	2.00	147	98.00	150	100.0
	E+K	7	2.18	313	97.81	320	100.0

Tablo IV — Çatalçam ilk okulu öğrencilerinde ambliopi görülme sıklığının yaş grupları ve cinse göre dağılımı

Yaş Grupları	Cins	Ambliopi olan		Ambliopi olmayan		Toplam	
		Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
5 — 9	E	5	5.56	85	94.44	90	100.0
	K	4	5.71	66	94.29	70	100.0
10 — 15	E	2	2.50	78	97.50	80	100.0
	K	4	5.00	76	95.00	80	100.0
TOPLAM	E	7	4.12	163	95.88	170	100.0
	K	8	5.33	142	94.67	150	100.0
	E+K	15	4.68	305	95.32	320	100.0

Hastalıklar	Sayı	%
Konjenital anomali	1	0.31
Refraksiyon kusuru	70	21.87
Akut konjonktivit	16	5.00
Ambliopi	15	4.68
Şaşılık	7	2.18
Nistagmus	7	2.18
Hordeolum	1	0.31

Tablo 5 te görüldüğü gibi en fazla saptanan göz patolojisi refraksiyon kusuru olmuştur. Akut konjonktivitli hastaların hepsi aynı ilkokulda bulunmuştur.

TARTIŞMA

Okul çağı, sağlık açısından özel olarak ele alınması gereken bir gruptur. Okul çağı süresince çocuklar sürekli bir büyüme ve gelişme göstermektedirler. Büyüme ve gelişmelerini engelleyecek durumların periodik taramalarla erken tanısı yapılabilir. Görme ve işitme bozuklukları gibi okuldaki başarıyı etkileyecek hastalıklarda taramalarla ortaya çıkarılıp tedavi edilebilir (4).

Okul çağı bulaşıcı hastalıklar yönünden ayrı bir özellik taşır. Bu çağda bulaşıcı hastalıkların görülme ve yayılma hızları artmıştır. Çatalçam ilkokulunda gerçekleştirdiğimiz tarama sırasında akut konjonktivit prevalansını oldukça yüksek bulmamız bunu doğrulamaktadır.

Doğum ile 20 yaş arasında görme keskinliğinde değişikliklerin meydana gelmesi olağandır. Çünkü yetişkin bir kimsede ortalama uzunluğu 24 mm. olan bulbus oculinin yeni doğan bir bebekte uzunluğu ancak 17 mm. dir. Göz normal büyüklüğüne 13 - 14 yaşlarında ulaşır. Hem bu yukarıda belirtilen nedenle, hemde gözün diğer kısımlarının gelişmemiş olmasından altı aylık bir bebekte görme keskinliği 0.1 seviyesindedir. Üç yaşında görme 0.3 e çıkar. Yetişkinin görme seviyesine 10 yaşında ulaşılır (3). Prematürelde miyopinin sık olmasına karşın yeni doğan bir bebekte genellikle + 2.00 D lik bir hipermetropi vardır. Okul öncesi çağda hipermetropide yavaş yavaş bir düzelme meydana gelir (2). Okul çağında ise en çok görülen refraksiyon kusuru + 1.00 D lik hipermetropidir. Miyopi çok seyrek, ancak % 1 oranında saptanır (3).

Her iki göz arasındaki refraksiyon farkının 2.00 D den fazla olması halinde ambliopi dediğimiz göz tembelliği ortaya çıkabilmektedir. Literatürdeki ambliopi görülme sıklığı % 1.4 ile % 3.2 arasında değişmektedir (1,5). Bizim çalışmamızda ise bu oran % 4.7 bulunmuştur. Bunu bölgenin sosyo-ekonomik özelliklerine bağlayabiliriz. Erken teşhis, ambliopi tedavisinin başarısında çok önemlidir. Ambliopi bulunan çocukların ailelerinin hastalıktan habersiz oldukları araştırma sırasında gözlenmiştir.

Şaşılık genellikle erken çocukluk devresinde başlar. Genel popülasyonda % 2 sıklıkla görülür (3). Bizim araştırmamızda % 2.2 bulunmuştur. Şaşılık çocuğun psikososyal gelişmesini olumsuz yönde etkileyeceğinden okul öncesi çağda düzeltilmelidir.

SUMMARY

The Prevalence of Refraction Anomalies and Other Eye Diseases in a Primary School of Rural Origin.

To find out the prevalence of refraction anomalies and other eye diseases in a primary school of rural origin a survey was planned. In Çatalçam village primary school, 170 male, 150 female students were examined. 21.87 % of 320 students had refraction anomalies. The prevalence of strabismus was 2.18 % the prevalence of amblyopia was 4.68 %. part from these findings 16 students had infectious konjonktivitis, 7 students had nystagmus and 1 student had congenital eye anomaly.

KAYNAKLAR

1. Downing, A.H.: Ocular defects in sixty thousand selectees, Arch Ophthalmol 33 : 137, 1945.
2. Harley, D.B.: Pediatric Ophthalmology, W.B. Saunders Comp, Philadelphia, 1975, s. 119.
3. Hirsch, J., Mand Wick, E.R.: Vision of children, Chilton Comp., Philadelphia 1963, s. 124.
4. Hobson, W.: The Theory and Practice of Public Health, Fourth edition, Oxford University Press, 1975, s. 460.
5. Peters, H.B.: Vision screening with a snellen chart, Amer. J. Optom and Arch. Amer. Acad. Optom, 38 : 487, 1961.

